

CURRICULUM VITAE

Informații personale

Nume/Prenume **Busuioc Monica Mihaela**

Adresă

Telefon

E-mail

Naționalitate **română**

Data nașterii

Sex

Experiența profesională

Perioada **1970 – 2020 – Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București**

Funcția sau postul ocupat **Cercetător științific I – Departamentul de lexicografie și lexicologie**

Funcția:

- 2008 cercetător științific principal I;
- șef al Departamentului de lexicografie și lexicologie – 2004;
- cercetător științific principal II – 2002;
- cercetător științific principal III – 1990;
- cercetător științific – 1973;
- filolog – 1970

Numele și adresa angajatorului **Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București, Strada 13 Septembrie nr. 13, Casa Academiei, 050711, București, România**

Tipul activității sau sectorul de activitate **Cercetare lingvistică**

Educație și formare

Perioada **1978-1985 **Doctorat****

Specialitatea: filologie

Titlul tezei: *Câmpul noțional «efectuarea și răsplata muncii» (observații asupra utilizării termenilor „leafă”, „simbrie”, „plată”, „hac”)*

Conducător științific: acad. Ion Coteanu

Anul obținerii titlului de doctor în filologie: octombrie 1985

Locul obținerii titlului de doctor în filologie: Institutul de Lingvistică al Academiei R.S.R. – București

1964-1969 **Facultatea de Limba și Literatura Română** – Universitatea din București

Titlul obținut: diplomat universitar, profesor de limba și literatura română

Anul obținerii diplomei: sesiunea iunie 1969, nota 10

Profesia: profesor

Titlul tezei de licență: *Modalități de exprimare ale genitivului în limba română*

Conducător: profesor Ion Coteanu

1960-1964 Liceul „Emil Racoviță” – București

Anul obținerii diplomei de bacalaureat: 1964

1953-1960 Școala Generală nr. 33 – București

Disciplinele principale studiate /

competențe profesionale dobândite

Disciplinele principale studiate: istoria limbii române, limba română contemporană, dialectologie, lingvistică generală și comparată etc.

Domenii de competență: lexicografie-lexicologie, semantică, istoria limbii române, gramatică, etimologie.

Competențele profesionale dobândite privesc în primul rând **capacitatea de coordonare** a întregii activități de elaborare a *Dicționarului limbii române*, lucrare fundamentală a Academiei Române.

Am dovedit **competențe manageriale și competențe de cercetare individuală**, în calitate de **director de proiect** și de **coredactor responsabil de volum** al celui mai mare dicționar din lexicografia românească. Am îmbinat în mod eficient abilitățile și competențele de revizor final cu cele de cercetător individual, revizuire integrală a celor patru volume de la litera D publicate și redactând totodată porțiunile personale.

Ca **revizor final**, am demonstrat cunoașterea și stăpânirea temeinică a normelor de lucru lexicografice și capacitatea de **supervizare** și corelare a întregului material redactat din cele patru volume de dicționar publicate.

Ca **redactor** la DLR m-am specializat în redactarea elementelor de relație (prepoziții și conjuncții). Am avut privilegiul ca angajarea mea la institut să coincidă cu inițiativa acad. Ion Coteanu de a trece la redactarea pe baze semantice a elementelor de relație din noua serie a *Dicționarului Academic*, fiind cooptată în echipa care urma să elaboreze, sub îndrumarea sa, noile norme de redactare a instrumentelor gramaticale. Aceste instrumente, considerate îndeobște ca lipsite de sens, nu aveau o definiție propriu-zisă în dicționarele românești, fiind tratate pe baza funcției lor gramaticale. Cercetarea câmpului semantic relațional se impunea însă în epocă sub impulsul noilor metode structuraliste și necesita renunțarea la aplicarea unor criterii nesemantice în analiza materialului. Gradul ridicat de abstractizare a înțelesului elementelor de relație, precum și multitudinea izvoarelor ridicau dificultăți mari în interpretarea și definirea lor. În colaborare cu un coleg, am elaborat un model de analiză semantică fără a se

recurge la sintaxă, model nou în lexicografia românească și care a fost aplicat la elaborarea tuturor elementelor de relație de la toate literele din seria nouă a *Dicționarului limbii române*.

Am participat la o serie de operații suplimentare cuprinse în planul de cercetare: îmbogățire lexico-semantică, verificare de citate, informare, documentare, colajonare și corectură pentru tipar.

În scopul perfecționării competențelor mele profesionale m-am înscris la doctorat în 1978 sub îndrumarea acad. Ion Coteanu. După susținerea tezei în 1985, am continuat cercetarea prin lărgirea câmpului noțional studiat în teză, cu includerea tuturor termenilor implicați în ideea de muncă și răsplată a ei. A rezultat o lucrare de mari dimensiuni, ***Munca și răsplata ei. Secolele XVII-XVIII. Studiu de terminologie***, care a fost publicată, în 2 volume, în anii 2001 și 2002. **Lucrarea a fost distinsă cu Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române în anul 2003 și s-a bucurat de recenzii favorabile în revistele de specialitate din străinătate și din țară.**

Numele și tipul instituției de

Universitatea din București, Facultatea de Limba și Literatură Română;

învățământ / furnizorului de formare

Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” al Academiei Române.

Aptitudini și competențe personale

Am dovedit o capacitate deosebită de adaptare la diferitele tipuri de activitate profesională din cadrul Departamentului de lexicologie și lexicografie. În calitate de **șefă** a Departamentului am reușit să coagulez întreaga activitate a echipei de lucru implicate în elaborarea *Dicționarului limbii române* prin stimularea și responsabilizarea fiecăruia dintre colegii mei tineri, care nu au mai redactat deloc sau au redactat foarte puțin la dicționar, prin abilitatea de comunicare directă și îndrumarea fiecăruia în realizarea tuturor etapelor de lucru, etape indispensabile în laborioasa și dificila muncă lexicografică, prin revizuirea de câteva ori a porțiunilor redactate.

Am fost în legătură permanentă pe de o parte cu colegii de la dicționar, iar pe de altă parte cu redactorii responsabili ai *Dicționarului limbii române*, academicienii Marius Sala și Gheorghe Mihăilă, precum și cu membrii Comisiei de etimologii, formată din specialiști în domeniu.

Schimburi de experiență în străinătate – în 1990, în R.S.F. Iugoslavia, la Institutul de Lingvistică din Belgrad

În cadrul Academiei Române

– în 1974, în R.S. Cehoslovacia, la Institutele de Lingvistică din Praga și Bratislava

Participare cu comunicări la
reuniuni științifice din străinătate:

- la al 27-lea Congres Internațional de Lingvistică și Filologie Romanică, Nancy, 15–20 iulie 2013
- la Colocviul internațional, organizat de Laboratorul ATILF (Analyse et Traitement informatique de la langue française) cu ocazia a 50 de ani de la lansarea proiectului „Trésor de la Langue Française”, Nancy, 23–25 ianuarie 2008
- Congresul al XXIV-lea al ARA (American-Romanian Academy of Arts and Sciences), Liège, – Congresul al XXIII-lea al ARA, Rochester, S.U.A., 1998; Belgia, 1999;
- Congresul al XXII-lea al ARA, Târgoviște, 1997;
- Congresul al XVIII-lea al ARA, Chișinău, 1992;
- Congresul al XVII-lea al ARA, București, 1991;

Participare cu comunicări la reuniuni științifice interne, naționale și internaționale	– la al 7-lea Simpozion internațional de Lingvistică, București, mai 2018; – la al 5-lea Simpozion internațional de Lingvistică, București, 27–28 septembrie 2013; – la al 12-lea Colocviu internațional al Catedrei de limba română, decembrie 2012. – la al 7-lea Colocviu internațional al Catedrei de limba română de la Facultatea de Litere a Universității din București, <i>Limba română. Dinamica limbii, dinamica interpretării</i>, 7-8 decembrie 2007. – la masa rotundă internațională din Aula Academiei Române, intitulată <i>Tehnologiile lingvistice, prioritate a prezentului și necesitate a viitorului: contribuții, direcții de acțiune și proiecte românești</i>. București, 10 septembrie 2007. – la sesiunea științifică jubiliară «50 de ani de la înființarea Institutului de Lingvistică „Iorgu Iordan” din București al Academiei Române», 1999.
Premii obținute:	– Individual: Premiul „Timotei Cipariu” al Academiei Române în anul 2003 pentru lucrarea <i>Munca și răsplata ei. Secolele XVII–XVIII. Studiu de terminologie</i>. – Colectiv: Premiul „Bogdan Petriceicu Hasdeu” al Academiei Române în anul 1997 pentru <i>Dicționarul Limbii Române (DLR)</i>. Serie nouă. Tomul X. Partea a 5-a. Litera S. <i>Songiar – Swing</i>. – Diploma <i>Meritul Academic</i> Colectivului de lexicografi de la Institutul de Lingvistică pentru merite și devotament în realizarea <i>Dicționarului limbii române</i>. – Diploma <i>Distincția culturală</i> Sectorului de lexicografie de la Institutul de Lingvistică pentru <i>Dicționarul tezaur al limbii române</i>.
Limba maternă	română
Limbi străine cunoscute	franceză engleză
Competențe și abilități sociale	- În calitate de membră a Consiliului științific al institutului, am prezentat referate la două dintre lucrările importante elaborate în institut și discutate în cadrul consiliului, și anume: <i>Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM²)</i> și <i>Dicționarul frazeologic spaniol-român</i>. - Ca secretară a comisiei de etimologii a <i>Dicționarului limbii române</i>, m-am ocupat de organizarea ședințelor de lucru ale colectivului de la București și ale colectivelor de la Iași (pentru literele V, L și E) și de la Cluj-Napoca (pentru literele U și L), de convocarea membrilor comisiei de etimologii și a colegilor de la <i>Dicționar</i>, precum și de punerea la punct a manuscriselor în urma discuțiilor și pe baza observațiilor făcute. Am colaborat cu colegii de la institutele din țară pentru rezolvarea în bune condiții și în timp util a diverselor aspecte de lucru, dând dovadă de un comportament adecvat fiecărei situații particulare și reușind să mă pliez muncii în echipă. Înțelegând rolul și relațiile dintre diverșii parteneri implicați în activitatea complexă de la <i>Dicționar</i>, am reușit să cooperez în spirit democratic și în mod activ pe tot parcursul colaborării.
Aptitudini și competențe organizatorice	În anul 2004, am devenit, prin concurs, responsabilă de proiect, șefa Departamentului de lexicografie și lexicologie , cel mai mare departament din institut, compus din cercetători și

personal auxiliar.

În aceste calități, la care se adaugă și cea de **coredactor responsabil** al *Dicționarului limbii române* (DLR) (la cele 4 volume de la litera D), m-am ocupat de coordonarea întregii activități de redactare, de revizie finală și de definitivare pentru tipar, după lectura comisiei de etimologii, a celei mai ample lucrări lexicografice academice, *Dicționarul limbii române* (DLR), lucrare fundamentală a Academiei Române, care a constituit, alături de gramatică și de ortografie, unul dintre cele trei deziderate istorice ale înființării Societății Academice Române.

Am dovedit excelente **aptitudini și competențe organizatorice**, reușind să mobilizez întreaga echipă pentru ducerea la bun sfârșit a redactării literei D a acestui *Dicționar*.

Responsabilitățile zilnice multiple se referă în special la mobilizarea și îndrumarea tinerilor cercetători și asistenți de cercetare din care este format Departamentul de lexicologie și lexicografie. Elaborarea include operații de punere în ordine a fișierului de la litera D, redactarea porțiunilor lipsă sau nefinalizate, verificări de citate, căutare în baza de texte a unor atestări mai vechi sau a unor sensuri ori a unor cuvinte noi, refacerea unor definiții, corelații, redactare, revizie finală, punere la punct după comisia de etimologii, colaționare, pregătire pentru tipar etc.

Am imprimat întregului colectiv un ritm de muncă susținut, prin planificarea diverselor etape de lucru ale elaborării *Dicționarului* și organizarea muncii în echipă și printr-o monitorizare permanentă. Am asigurat motivarea personalului prin respectarea criteriilor din grilele de salarizare, prin acordarea de salarii de merit și prin cooptarea celor mai buni în echipele care lucrează în cadrul celor două proiecte finanțate prin granturi în care este implicat Departamentul pe care îl conduc.

În anul 2006, am câștigat prin competiție un grant de la CNCSIS, intitulat **CNR – Corpus de referință al limbii române pentru constituirea de dicționare academice**, care s-a derulat între anii 2006–2007. În calitate de **director de proiect**, în cadrul grantului mi-am propus ca obiective principale construirea unei arhive electronice de texte începând cu secolul al XVI-lea și până în prezent și construirea unui corpus de referință al limbii române, care va constitui o bază de date. La acest proiect participă tineri cercetători, doctoranzi și masteranzi din domeniul filologiei și din cel al informaticii.

Totodată, între anii 2007 și 2009, am fost **responsabilă** din partea echipei de la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti” din București la proiectul **eDTLR – Dicționarul Tezaur al Limbii Române în format electronic**, finanțat de CNMP (Centrul Național de Management Programe). Proiectul urmărește, în cadrul unui consorțiu format din Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, București, Institutul de Filologie Română „Al. Philippide”, Iași, Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”, Cluj-Napoca, Institutul de Cercetări pentru Inteligență Artificială, București, Institutul de Informatică Teoretică, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași, Facultatea de Informatică și Facultatea de Litere, realizarea unei variante electronice a marelui *Dicționar tezaur* al limbii române, construirea unei baze de date care să cuprindă sursele lingvistice ale *Dicționarului*, realizarea legăturii dintre intrările *Dicționarului* și trimerile la sursele în care se află exemplele, precum și construirea unui mediu de programe care să permită consultarea interactivă a *Dicționarului*.

Tot la inițiativa mea, în anul 2010, *Dicționarul limbii române* a fost republicat, în condiții excelente, grație acțiunii generoase de mecenat a *Băncii Naționale României*. Ediția anastatică a *Dicționarului tezaur*, reunind cele două părți, DA și DLR, reprezintă un eveniment cultural de importanță națională și constituie un act de mare valoare istorică. Ea suplinește totodată și lipsa pe piață a acestui dicționar, publicat dintotdeauna într-un tiraj foarte mic. Cele 37 de volume existente am reușit să le reduc în noul tiraj la 19 tomuri, după modelul marilor dicționare străine, din dorința de a aduce un omagiu nu numai celei mai importante cărți a culturii unui popor, ci și tuturor celor care au contribuit la realizarea lui, redactorii și revizorii de la cele trei institute de cercetare ale Academiei Române, precum și lucrătorilor de la Editura Academiei.

La fel de important este și faptul că această ediție anastatică a fost expediată (după ce s-a primit acceptul din străinătate) tot cu sprijinul Băncii Naționale a României, la cele mai prestigioase biblioteci și facultăți din țară, dar mai ales din străinătate.

Onoarea pe care Guvernatorul Băncii Naționale, Domnul Academician Mugur Constantin Isărescu, ne-a făcut-o prin sprijinul acordat reeditării și expedierea lui la marile biblioteci, facultăți și seminarii de romanistică, contribuie la a face cunoscută în lume această lucrare colectivă de interes național, unică în cultura română.

Și cu această ocazie, nu numai Dicționarul, dar și eu și colegii lexicografi suntem prezenți în baza de date și în cataloagele din cele peste 100 de biblioteci din țară și străinătate, un motiv de mândrie pentru Institutul nostru.

După încheierea, în 2010, a elaborării tuturor literelor din *Dicționarul limbii române*, Prezidiul Academiei Române a hotărât să se reia redactarea primei părți a *Dicționarului* după normele celei de a doua părți.

În noul context al societății informaționale, se impunea cu necesitate ca noua ediție a *Dicționarului limbii române* să fie redactată în format XML, pentru a putea oferi posibilitatea consultării lui pe internet și a intra astfel în circuitul valorilor mondiale. Digitalizarea noii ediții a *Dicționarului limbii române* se face în cadrul unui proiect fundamental de anvergură cu ajutorul programului Oxygen produs în România, proiect pe care l-am inițiat în 2013.

În acest scop, am luat legătură cu Compania producătoare a programului Oxygen, un program de editare XML, bine cunoscut și foarte apreciat în țară și în străinătate, pentru a îndeplini obiectivul convertirii formatului nestructurat al dicționarului într-un format structurat, cu ajutorul unui informatician, Claudiu Teodorescu, recomandat de compania Oxygen.

În cursul acestei operațiuni, s-a hotărât adoptarea unor standarde tehnice larg răspândite și acceptate, bazate pe XML, respectiv TEI (Text Encoding Initiative = Inițiativa de codare a textelor), adecvate pentru redactarea dicționarului.

La ora actuală, interfața a fost realizată și prezentată colegilor de la Departamentele de lexicografie, din Iași și Cluj-Napoca, și a început redactarea în format XML, a primei fascicule din ediția nouă informatizată a *Dicționarului limbii române*. Trebuie menționat că este pentru prima oară când se realizează digitalizarea unui dicționar în România, și anume a unui dicționar academic, fapt ce ne va situa în rândul țărilor cu tradiție lexicografică informatizată și va reprezenta o revoluție în lexicografia românească.

În paralel, am propus introducerea unei noi teme în planul Institutului, pe care am numit-o *Baza de texte*, cuprinzând toate lucrările din Bibliografia Dicționarului, care vor fi și ele introduse într-un format digital.

În vederea realizării ediției informatizate a DLR-ului, am updatat vechea Bibliografie și instrumentele de lucru prin introducerea multor ediții noi de lucru, dar și a unor lucrări noi, din toate domeniile de specialitate, în privința cărora dicționarul era deficitar.

Astfel, am introdus pentru prima oară în lexicografia românească, în conformitate cu standardele internaționale, datarea și siglarea tuturor lucrărilor din *Bibliografia dicționarului* cu anul primei ediții și anul ediției de lucru, sistem care a fost deja introdus și în redactare, în cadrul fiecărui articol din dicționar, din prima fasciculă.

Pentru a fi la curent cu bogăția de termeni intrați în vocabularul actual, am coordonat editarea a trei noi tiraje ale DEX-ului, în 2009, 2012, 2016, cea mai cunoscută lucrare lexicografică din România. Totodată, voi coordona următoarea ediție a DEX-ului, a treia, care urmează să fie și ea informatizată.

În anul 2012, am fost contactată de *Oxford University Press* (OUP), interesată de includerea *Dicționarului explicativ al limbii române* (DEX), în cadrul unui proiect cuprins în *Oxford Global Language Solutions Programme*.

Contractul de licență între OUP și Institutul de Lingvistică al Academiei Române „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”, a fost semnat și s-a derulat între 2014 și 2019. În acest proiect pe care l-am coordonat s-a realizat un număr de updatări anuale, cuprinzând introducerea de cuvinte, sensuri sau sintagme noi, din diferite domenii de specialitate, eliminarea unor variante regionale rare, modificarea și actualizarea definițiilor etc.

În anul 2017, am câștigat un grant de la UEFSCIDI, pe perioada 2017-2019 intitulat **ROMTEXT Corpus electronic de texte, adnotat și datat al limbii române, secolele XVI–XXI**. În calitate de director de proiect, am coordonat crearea unui corpus de mari dimensiuni în scopul rafinării sensurilor și pentru extragerea citatelor necesare articolelor de dicționar. Este o lucrare inexistentă în cultura română, care va pune la dispoziția publicului opere de referință ale literaturii române, prin dezvoltarea unui corpus nuclear și a unei interfețe de căutare cu diverse funcții.

Competențele mele organizatorice s-au vădit și în gestionarea bugetelor pentru granturi, în fidelizarea și recompensarea diferențiată a membrilor implicați în aceste proiecte, în funcție de performanțele fiecăruia dintre ei, în supervizarea și evaluarea îndeplinirii diferitelor faze de lucru și în respectarea îndeplinirii condițiilor de virare a tranșelor din fondurile alocate prin granturi.

Data

Semnătura

05.04.2023